Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí Program Unie pro bezpečnou konektivitu na období 2023–2027

[COM(2022) 57 final – 2022/0039 (COD)]

a

společné sdělení Evropskému parlamentu a Radě – Přístup EU k řízení kosmického provozu – Příspěvek EU k řešení globální výzvy

[COD); JOIN(2022) 4 final]

(2022/C 486/24)

Zpravodaj: **Pierre Jean COULON**

Žádost o vypracování stanoviska	Evropská komise, 2.5.2022
Právní základ	čl. 189 odst. 2 a článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato v sekci	7.9.2022
Přijato na plenárním zasedání	21.9.2022
Plenární zasedání č.	572
Výsledek hlasování	
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	222/0/1

1. **Závěry a doporučení**

1.1 EHSV se domnívá, že sdělení a návrh nařízení, které představují první krok na cestě k vypracování evropského kosmického balíčku, jsou v současné době nezbytné a nepostradatelné. Doporučuje, aby bylo prostřednictvím tohoto společného sdělení v rámci aktivní diplomacie důrazně podporováno mnohostranné řízení kosmického provozu v rámci OSN, zejména ve Výboru OSN pro mírové využívání kosmického prostoru (COPUOS), ale také v rámci konference pro odzbrojení, protože v této oblasti nemáme k dispozici dostatečné množství pravidel.

1.2 Řízení kosmického provozu (včetně kosmické tříště) představuje naprostou prioritu, a proto je nezbytné zohlednit na evropské úrovni všechny aktéry. Jak je uvedeno ve společném sdělení a jak vyplývá také z tohoto stanoviska, hlavním problémem rozmanité škály programů řízení kosmického provozu je absence mezinárodní normalizace. Je tedy zjevné, že je zapotřebí vypracovat mezinárodní normy, pokyny a osvědčené postupy.

1.3 EHSV vyzývá k tomu, aby byl konkrétním způsobem realizován systém získávání poznatků o situaci ve vesmíru, což zaručí dlouhodobou udržitelnost vesmíru pro všechny členské státy.

Druhá ústřední zásada kosmického práva totiž stanoví, že jednotliví aktéři nesou odpovědnost za své činnosti v kosmickém prostoru. Ta spočívá jednak v mezinárodní odpovědnosti za kontrolu činností a jednak v odpovědnosti za škody způsobené těmito činnostmi v kosmickém prostoru. A právě mezinárodní odpovědnosti za kontrolu činností se týká společné sdělení.

1.4 EHSV vyjadřuje politování nad absencí mezinárodní normalizace a doporučuje, aby byly na evropské úrovni přijaty normy (mj. co se týče odstraňování zbytků družic) a pokyny a aby byla do jejich přípravy zapojena organizovaná občanská společnost.

S ohledem na probíhající soupeření mezi aktéry v kosmickém prostoru, kteří byli až doposud převážně státního charakteru, a těmi, kteří se chtějí stát významnými aktéry (soukromými i veřejnými), je nutné rozsáhle přepracovat mezinárodní normy, které byly přijaty v době, kdy byl vesmír doménou malé skupiny technologických a průmyslových mocností.

1.5 Jak bylo zdůrazněno v doplňujícím stanovisku CCMI/196 „New Space“:

— je třeba rozvíjet synergie s Evropským obranným fondem a posílit při tom interakci mezi civilním, kosmickým a obranným průmyslem,

— rámcový program Horizont Evropa by měl být využit ke stimulaci trhu v oblasti vesmíru, přičemž je třeba podporovat vytváření inovativních komerčních řešení pro kosmická odvětví na začátku a na konci hodnotového řetězce a urychlit dostupnost potřebných klíčových technologií,

— při rozvíjení pokročilých dovedností v oblastech souvisejících s vesmírem hraje zásadní roli vzdělávání a odborná příprava. Dále by bylo možné využít zkušenosti získané během předchozích projektů konstelace družic (například Galileo a Copernicus) s cílem vylepšit systém kosmické konektivity,

— pokud jde o správu, mohlo by svěření odpovědnosti nejlepším aktérům na základě prokázané způsobilosti a při současném respektování pravidel zadávání veřejných zakázek zaručit účinné provádění programu a zároveň podpořit vznik tzv. „New Space“,

— kromě toho představuje podpora vědeckého a technického pokroku základ konkurenceschopnosti a inovační kapacity ve prospěch malých a středních podniků a podniků začínajících a inovativních.

2. **Souvislosti**

2.1 Vesmír je dnes v mnoha ohledech dalším ekonomickým územím. Zrychlování veřejných a soukromých investic vede k zhušťování vesmírných aktivit a k přeměně vesmíru ve významnou geostrategickou otázku. Technologická konkurence, zakládání startupů zaměřených na kosmické odvětví, otevírání nových trhů a vytváření nových služeb a snaha států a soukromých subjektů posílit aktivity na oběžné dráze – to vše má za následek stále intenzivnější využívání vesmíru.

2.2 Navzdory strategickému rozsahu vesmíru neexistuje žádná celosvětová autorita ani závazné zákony vztahující se na nízké a geostacionární oběžné dráhy, ani žádný systém regulace či řízení kosmického provozu, zatímco počet družic na oběžné dráze stále roste.

2.3 Řízení kosmického provozu je prozatím založeno pouze na dobrovolných a nezávazných osvědčených postupech, které nejsou vždy dobře řízeny nebo uplatňovány a jejichž cílem je omezit statistické riziko kolize družic s kosmickou tříští. V rámci těchto postupů se stanoví, že by na oběžné dráze nemělo docházet k úmyslnému vytváření kosmické tříště, a požaduje se, aby u družic s ukončenou životností docházelo spotřebováním zbytkového paliva k jejich pasivaci, aby bylo dodržováno „pravidlo 25 let“ pro družice na nízké oběžné dráze (družice na konci své provozní životnosti musí být do 25 let navedeny zpět do atmosféry) a aby byly nepoužívané geostacionární družice umístěny na „hřbitovní oběžnou dráhu“. Avšak tato pravidla již k omezení rizika kolize nestačí.

2.4 Kromě toho se objevují nové provozní koncepce: pozorování a sledování vesmíru (*Space Surveillance and Tracking*, SST), koordinace kosmického provozu (*Space Traffic Coordination,* STC), koordinace a řízení kosmického provozu (*Space Traffic Coordination and Management*, STCM) ([1]).

2.5 Je tedy naléhavě nutné a strategicky důležité vytvořit náležité právní předpisy týkající se činností ve vesmíru a provozu družic, které zaručí dlouhodobou udržitelnost vesmíru, jakož i využívat umělou inteligenci s cílem zabránit riziku kolize.

2.6 Začátkem letošního roku spustila Evropská komise projekt Spaceways, jehož cílem je nastínit obrysy systému řízení kosmického provozu, který by definoval pravidla provozu a určil, za jakých podmínek by mohly být vydávány licence a povolení k letům.

([1]) JOIN(2022) 4 final.

2.7 Cílem projektů Spaceways a EUSTM (*European Space Traffic Management*) – druhý uvedený projekt byl spuštěn v lednu 2021 – je poskytnout Evropské komisi do června, resp. srpna 2022 doporučení a pokyny týkající se řízení kosmického provozu, jakož i právní, politické a ekonomické posouzení, na jejichž základě budou formulována konečná doporučení a pokyny pro provádění ([2]).

2.8 Vysoký představitel uznal, že je zapotřebí, aby existoval unijní přístup. Jeho společné sdělení Evropskému parlamentu a Radě ze dne 15. února 2022 stanoví pravidelné konzultace, diskuse a dialogy se všemi příslušnými unijními civilními a vojenskými zúčastněnými stranami z oblasti dopravy, zejména letectví a evropského kosmického průmyslu, přičemž je třeba zohlednit potřeby v oblasti obrany a bezpečnosti, a to s podporou ze strany Evropské obranné agentury. EHSV žádá, aby byla do tohoto procesu zapojena celá společnost, a nikoli pouze průmysl.

2.9 Sdělení předpokládá využití konsorcia EU pro SST ([3]) k vybudování klíčové provozní kapacity pro budoucí řízení kosmického provozu Unie, což zahrnuje zlepšení jeho výkonnosti, rozvoj služeb souvisejících s pozorováním a sledováním vesmíru (SST) a nových technologií s využitím umělé inteligence a kvantových technologií, podporu operací pro snižování množství kosmické tříště a servisní provozní činnosti na oběžné dráze a vytváření synergií v oblasti financování kombinací fondů EU, vnitrostátních fondů, Evropské kosmické agentury (ESA), programu Horizont Evropa a Evropského programu rozvoje obranného průmyslu.

2.10 Zásadním aspektem Programu Unie pro bezpečnou konektivitu na období 2023–2027 je posílení pokrytí vesmíru mimo evropský kontinent. Unie se bude muset spolehnout zejména na Úřad OSN pro vesmírné záležitosti (UNOOSA) a na vnitrostátní orgány, že vypracují normy, které se budou vztahovat na správu vesmírného území, a zároveň podpoří vypracování společných norem v rámci zvláštního fóra a prosadí integrovaný přístup v rámci mezinárodních normalizačních organizací.

2.11 Z vytyčených ambicí vyplývá, že průmysl bude muset v krátkodobém horizontu přijmout určité povinnosti a členské státy budou muset ve střednědobém horizontu vypracovat legislativní návrh, který odstraní roztříštěnost vnitrostátních přístupů a zabrání narušení hospodářské soutěže s provozovateli usazenými mimo Unii tím, že zavede zásadu rovného zacházení pro všechny provozovatele. Počítá se také s nezávaznými opatřeními, jako jsou pokyny.

Legislativní návrh by měl být prvním krokem. Evropské organizace pak budou muset přijmout technické požadavky, a to buď normy, nebo pokyny platné pro všechny.

2.12 Ve sdělení se uvádí, že EU bude upřednostňovat mnohostranný přístup v rámci OSN a podporovat dialog s Výborem OSN pro mírové využívání kosmického prostoru (CUPUOS) a konferencí pro odzbrojení. Bude proto muset určit příslušné orgány OSN, které budou tyto kroky provádět – vzhledem k tomu, že tady jde o budoucnost lidstva –, přičemž nesmí opomenout Mezinárodní organizaci pro civilní letectví (ICAO).

Sdělení počítá s metodou „zdola nahoru“: bude se vycházet z národních a regionálních příspěvků a cílem bude dosažení konsenzu ohledně plánovaných pravidel a norem. Regionální prvky by pak mohly tvořit součást globálního řízení, přičemž správu zde bude ještě třeba vymezit.

3. **Obecné připomínky**

3.1 Komise ve sdělení posuzuje potřeby v oblasti řízení kosmického provozu a navrhuje celosvětově uplatnitelný evropský přístup k využívání vesmíru, mj. i k civilním účelům. Rozvoj kosmických aktivit, vyšší počet a diverzifikace aktérů využívajících kosmický prostor, jakož i závislost všech odvětví činnosti na družicových technologiích a službách, postupně vedly k nadměrnému využívání oběžných drah a k zaplnění frekvenčního spektra, které je tudíž nutné využívat racionálněji.

3.2 Oběžné dráhy Země jsou podle mezinárodního práva (Mezinárodní telekomunikační unie – ITU) považovány za omezené přírodní zdroje. Zásady svobody a nepřisvojení, jimiž se využívání oběžných drah Země řídí, jsou konfrontovány s žádostmi o přidělení frekvencí a s rozšiřováním družicových systémů ze strany zemí a společností, které někdy pravidla ITU porušují.

([2]) Na projektu Spaceways, který je financován z rámcového programu Evropské unie pro výzkum a inovace Horizont 2020, se podílí 13 významných evropských subjektů: výrobci, subjekty vypouštějící družice, provozovatelé a poskytovatelé služeb, jakož i politická a právní výzkumná centra a ústavy.
Na projektu EUSTM se podílí 20 významných evropských subjektů.

([3]) Francie, Německo, Itálie, Polsko, Portugalsko, Rumunsko a Španělsko.

3.3 S ohledem na probíhající soupeření mezi aktéry v kosmickém prostoru, kteří byli až doposud převážně státního charakteru, a těmi, kteří o tento status usilují (včetně aktérů soukromých), je nutné rozsáhle přepracovat mezinárodní normy, které byly přijaty v době, kdy byl vesmír doménou malé skupiny technologických a průmyslových mocností.

3.4 Kromě právních otázek se využívání vesmírného území odehrává v situaci, která je poznamenána návratem mezinárodního geopolitického napětí, jak ukazují aktuální události: to je zejména případ koorbitálního zastrašování, demonstrování technologické převahy nebo testů protidružicových zbraní, což vytvořilo atmosféru nedůvěry mezi státy.

3.5 Výzvy, jež jsou spojeny se zaplněním oběžných drah a frekvencí, jakož i hrozba, kterou představuje velké množství kosmické tříště, přiměly členské státy, ESA a konsorcium EU pro SST ([4]) k tomu, aby zvážily lepší koordinaci nástrojů a technologií v oblasti dohledu. EHSV žádá, aby byly s ohledem na nárůst počtu soukromých konstelací a případných nepřístupných zón zavedeny přísnější předpisy.

3.6 Společné sdělení je dokladem citlivého obnovení mezinárodního dialogu o kodexu chování a opatřeních, včetně legislativních, k zajištění udržitelného využívání kosmického prostoru.

Právní a politické aspekty

3.7 EHSV podporuje operační cíle uvedené ve sdělení a v návrhu nařízení a rád by upozornil na právní a politické aspekty, které nelze vzhledem k daným otázkám přehlížet.

3.8 Pojem kosmického práva není snadné definovat. V otázce vymezení vesmíru nepanuje shoda, ale uznává se, že kosmické právo charakterizují zejména jeho hlavní zásady.

3.9 Po pěti mezinárodních smlouvách a osmi mezinárodních rezolucích ([5]) byly sice hlavní zásady přijaty, ale otázka definice kosmického práva zůstala nevyřešena, neboť na počátku výzkumu vesmíru bylo zásadní především zabránit tomu, aby si první kosmické mocnosti přivlastnily nebeská tělesa, a nikoli výslovně vymezit předmět tohoto práva.

3.10 Zásady kosmického práva byly stanoveny již v rezoluci OSN 1962 (XVIII) ze dne 13. prosince 1963 a zopakovány v první smlouvě o využívání kosmického prostoru z roku 1967.

Mezi tyto zásady mimo jiné patří:

— výzkum a využívání kosmického prostoru ve prospěch celého lidstva,

— svoboda využívání a výzkumu,

— nepřisvojení,

— mírové využívání,

— odpovědnost států za svou činnost v kosmickém prostoru,

— spolupráce a vzájemná pomoc,

— vnitrostátní jurisdikce a dohled nad kosmickými objekty,

— odpovědnost státu za škodu,

— status kosmonautů jako vyslanců lidstva.

3.11 Dvě další zásady kosmického práva odrážejí jeho mírové zaměření.

([4]) https://www.eusst.eu.

([5]) I. Chalaye, *Le statut des orbites terrestres et leur utilisation à la lumière des principes du droit spatial*, Institut d'études de géopolitique appliquée (IEGA), Paříž, říjen 2021.

První z nich je povinnost spolupráce a vzájemné pomoci, kterou musí dodržovat všechny státy podílející se na výzkumu a využívání kosmického prostoru. Předpokládá účinný a transparentní dialog mezi kosmickými mocnostmi s cílem zajistit udržitelnost a bezpečnost prováděných činností. Dnes se tento dialog zaměřuje zejména na problém kosmické tříště, jak dokládá sdělení.

3.12 Druhá ústřední zásada kosmického práva stanoví, že jednotlivé státy a noví aktéři nesou odpovědnost za své činnosti v kosmickém prostoru. Ta spočívá jednak v mezinárodní odpovědnosti za kontrolu činností a jednak v odpovědnosti za škody způsobené těmito činnostmi v kosmickém prostoru. A právě mezinárodní odpovědnosti za kontrolu činností se týká společné sdělení.

3.13 V době, kdy byly vypracovány hlavní smlouvy o kosmickém prostoru, nebylo téma kosmické tříště a zaplnění oběžných drah a frekvencí na pořadu jednání. Nynější závislost naší společnosti na družicových zdrojích však vedla k tomu, že prudce vzrostl počet objektů vypouštěných do vesmíru, a to do té míry, že se otázka oběžných drah a přidělování frekvencí stala skutečným strategickým problémem.

3.14 Po šedesáti letech kosmického provozu jsme tak svědky nebývalého nárůstu bezpečnostních problémů souvisejících s oběžnými dráhami. Od čínského testu ASAT v lednu 2007 se zvýšil počet demonstrací síly v kosmickém prostoru, a to v různých podobách. Vyvstal také problém „zbrojení“ ve vesmíru.

V mezinárodním právu spadá tato otázka do šedé zóny, neboť stále neexistuje definice toho, co je prostředkem k útoku ve vesmíru, ani toho, co je agresí, přičemž metody útoku ve vesmíru jsou rozmanité a různorodé. Zahrnují raketové údery, oslepení laserovým paprskem, kybernetické útoky na komunikační kanály, koorbitální manévry atd.

3.15 Geostacionární oběžná dráha se pak potýká s jiným problémem: přetížením frekvencí a rizikem rušení. Geostacionární oběžná dráha představuje kritickou oblast pro kontinuitu telekomunikačních služeb pro všechny státy světa. Tento vývoj přináší řadu právních potíží, protože rozvoj geostacionární oběžné dráhy vedl k vytvoření ekonomického trhu, a dokonce ke zrodu spekulací.

3.16 Vzhledem k výše uvedenému považuje EHSV za nezbytné, aby bylo prostřednictvím tohoto společného sdělení v rámci aktivní diplomacie důrazně podporováno mnohostranné řízení kosmického provozu v rámci OSN, zejména ve Výboru OSN pro mírové využívání kosmického prostoru (COPUOS), ale také v rámci konference pro odzbrojení, protože v této oblasti nemáme k dispozici dostatečné množství pravidel.

Řízení kosmického provozu jako otázka evropské správy

3.17 Řízení kosmického provozu není novou koncepcí. Vzhledem k povaze a významu výzev pro bezpečnost, zabezpečení a udržitelnost kosmických aktivit však řízení kosmického provozu (STM) získalo mezi kosmickými aktéry a státy, které si uvědomují svou závislost na kosmických prostředcích, bezprecedentní prioritu. Pouze státy disponující technologickými kapacitami však již mají své programy pozorování a sledování vesmíru (SST) a získávání poznatků o situaci ve vesmíru (*Space Situational Awareness* – SSA).

3.18 Nejpokročilejší systém v současnosti provozuje ministerstvo obrany USA. Jeho monitorovací síť *Space Surveillance Network* (SSN), založená na pozemních a vesmírných radarech, poskytuje Spojeným státům jedinečnou schopnost detekce a identifikace, kterou využívají také jako nástroj k ovlivňování svých spojenců a partnerů.

Programy pro sledování vesmíru vyvinuly i další státy, jako je Rusko, Čína, Japonsko, Indie a některé evropské země (Francie, Německo). Vzhledem k jejich strategické funkci je naprostá většina těchto programů pod vojenskou kontrolou s podporou ze strany kosmických agentur.

V EU vytvořily Francie, Německo, Itálie, Polsko, Portugalsko, Rumunsko a Španělsko konsorcium EU pro SST, které má bezplatně vyhodnocovat riziko kolizí na oběžné dráze a nekontrolovaného návratu kosmické tříště do zemské atmosféry a identifikovat fragmentace na oběžné dráze. V roce 2023 se toto konsorcium stane partnerstvím EU pro SST zahrnujícím více členských států, které bude evropským a celosvětovým provozovatelům družic poskytovat službu posuzování rizik kolizí.

Některé soukromé společnosti rovněž vytvořily vlastní systémy SST/SSA, které poskytují komerční údaje a služby.

3.19 Jak je uvedeno ve společném sdělení a jak vyplývá také z tohoto stanoviska, hlavním problémem rozmanité škály programů STM je absence mezinárodní normalizace. Je ale zjevné, že je zapotřebí vypracovat mezinárodní normy, pokyny a osvědčené postupy.

3.20 Globální iniciativy a rozhodnutí týkající se STM pravděpodobně vytvoří pro Evropu a její kosmické aktéry náročné prostředí. Politika USA již tuto situaci předvídala ve vyjádření, že by Spojené státy měly být světovým lídrem ve vývoji lepších norem v oblasti údajů a poznatků o situaci v kosmickém prostoru, vyvinout soubor standardizovaných technik pro zmírnění rizik kolizí a na mezinárodní úrovni prosazovat řadu technických norem, postupů a norem pro zajištění bezpečnosti operací v kosmickém prostoru.

3.21 Unie bere v potaz strategický, obchodní a geopolitický rozměr řízení kosmického provozu, který se neomezuje pouze na udržitelnost kosmického prostoru, ale zahrnuje také budoucí autonomii Evropy co do přístupu do vesmíru a jeho využívání.

Evropští aktéři v kosmickém prostoru již vypracovali některé politiky a iniciativy, které se otázkami řízení kosmického provozu přímo či nepřímo zabývají. Skutečnost, že je Evropa v řešení tohoto problému prostřednictvím společných projektů pozadu, však má své důsledky.

3.22 Mohlo by totiž dojít k ohrožení budoucí konkurenceschopnosti evropské výroby družic, pokud by společnosti byly nuceny používat americká data STM nebo žádat o americkou licenci STM, přičemž existuje možnost, že taková žádost bude zamítnuta. Značná rizika hrozí také evropským poskytovatelům služeb v oblasti vypouštění družic.

Mnoho evropských aktérů se do značné míry spoléhá na dohody o sdílení údajů uzavřené s USA v souvislosti s novým evropským systémem získávání poznatků o situaci ve vesmíru z roku 2021. Patří k nim ministerstva a armády ([6]), evropské mezivládní organizace (ESA, EUMETSAT), komerční provozovatelé družic a poskytovatelé služeb v oblasti vypouštění družic.

3.23 EHSV je toho názoru, že Unie musí přijmout předpisy, které zaručí nejen certifikovanou úroveň výkonnosti, ale také dlouhodobou dostupnost služeb využívajících kosmického prostoru. Kromě toho musí Evropa při svém současném úsilí o provádění důvěryhodné společné bezpečnostní a obranné politiky, u níž hraje využívání kosmických prostředků důležitou, ne-li stěžejní roli, splňovat nejpřísnější požadavky, co se týče bezpečnosti a ochrany uživatelů z řad vlád a obrany.

3.24 EHSV konstatuje, že ačkoli se přístup EU v minulosti orientoval především na fyzickou ochranu kosmických prostředků – která je založena na rigidní a nákladné strategii –, nedávné iniciativy Unie naznačují posun k přístupu více zaměřenému na odolnost. EU nyní prosazuje proaktivní přístup k bezpečnosti vesmírné infrastruktury. Za tímto účelem zahájila dvě důležité iniciativy: návrh na vytvoření mezinárodního kodexu chování pro kosmické činnosti a evropský program získávání poznatků o situaci ve vesmíru.

3.25 EHSV nicméně vyjadřuje politování nad prvním nedostatkem, jímž je obtížná koordinace kapacit některých členských států, které mají vlastní prostředky dohledu a kontroly. V současné době je obtížné dosáhnout shody ohledně cílů, kterých má být v rámci evropského programu STM dosaženo. Otázka řízení kosmického provozu je do značné míry dokonalým příkladem toho, jak obtížné je dosáhnout skutečné evropské správy v kosmickém odvětví, přestože se otázky udržitelnosti a bezpečnosti kosmického prostoru dotýkají všech členských států, ať už proto, že rozvíjejí kosmické kapacity, nebo proto, že využívají kosmické zdroje.

3.26 Tyto obtíže jsou rovněž překážkou konkurenceschopnosti evropského kosmického průmyslu v mezinárodním měřítku. Z dlouhodobého hlediska by absence norem zavedených Evropou a slučitelnosti s jinými normami mohla ohrozit volný přístup do vesmíru. Nestačí mít vlastní kapacity pro vypouštění družic. Je také nutné, aby bylo možné rozmisťovat družice nezávisle na normách stanovených mimo Evropu, a Evropa si tak mohla udržet konkurenceschopnost v kosmickém prostoru. Dokládá to úspěch první mise nosné rakety Ariane 5 v tomto roce, která se uskutečnila dne 22. června 2022 a jejímž cílem bylo dopravit na oběžnou dráhu dvě družice (jednu malajskou a jednu indickou). Kromě toho bude již brzy realizována další fáze tohoto projektu – nosná raketa Ariane 6, která bude flexibilnější a levnější než Ariane 5 (a tudíž bude i lépe schopna konkurovat nosným raketám americké společnosti SpaceX) a měla by poprvé odstartovat v roce 2023.

([6]) https://www.esa.int/Safety_Security/SSA_Programme_overview.

3.27 EHSV by chtěl v souvislosti s tímto sdělením připomenout, že:

— podporuje civilní aplikace programu Galileo v oblasti železniční, námořní a silniční dopravy

— a považuje za nutné co nejdříve vytvořit kritickou infrastrukturu, jak navrhl komisař Thierry Breton.

3.28 Normy a standardy, které na vnitrostátní úrovni vypracovaly některé členské státy, sice mohou být užitečné pro vytvoření společných předpisů, bude však nezbytné, aby v otázkách normalizace měla poslední slovo Evropa. Bude tedy nutné, aby se členské státy EU a ESA dohodly na cílech a zásadách evropského úsilí v oblasti STM, definovaly konzultační a koordinační mechanismy a stanovily jasné vymezení rolí, jednoznačné sdílení odpovědnosti a transparentní rozdělení činností mezi členské státy a evropské zúčastněné strany, aniž by to bylo v rozporu se stávajícími systémy v jiných zemích.

3.29 EHSV se domnívá, že společné sdělení představuje sice opožděné, ale vítané uznání důležitosti řešení víceúrovňových výzev, které vyplynou z nárůstu kosmických aktivit, neboť absence závazného rámce by mohla ohrozit globální rovnováhu.

V Bruselu dne 21. září 2022

předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru a
Christa SCHWENG

PŘÍLOHA

Na následujících stranách je uvedeno doplňující stanovisko Poradní komise pro průmyslové změny CCMI/196 „New Space“:

„Stanovisko Poradní komise pro průmyslové změny k tématu Bezpečná kosmická konektivita a ‚New Space‘ – cesta evropského průmyslu k nezávislosti a inovacím

(doplňující stanovisko ke stanovisku TEN/775)

Zpravodaj: **Maurizio MENSI**

Spoluzpravodaj: **Franck UHLIG**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	22/2/2022
Právní základ	čl. 56 odst. 1 jednacího řádu
	doplňující stanovisko
Odpovědná sekce	Poradní komise pro průmyslové změny
Přijato v sekci	24.6.2022
Výsledek hlasování	
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	21/0/1

1. **Závěry a doporučení**

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) podporuje iniciativy Evropské komise, jež se týkají bezpečné konektivity, která je založena na vesmírném propojení, a ‚New Space‘ a jsou zaměřené na posílení průmyslové a provozní nezávislosti členských států. Zajištění autonomie má zásadní význam nejen pro budoucí konkurenceschopnost průmyslu, ale rovněž pro zajištění strategické nezávislosti a odolnosti ([1]), jak nedávno ukázal nedostatek elektronických součástek způsobený zejména krizí COVID-19 a válkou na Ukrajině, které zasadily evropskému kosmickému průmyslu těžkou ránu.

1.2 EHSV se domnívá, že bezpečná, přístupná a cenově dostupná konektivita představuje nejen nezbytný nástroj pro fungování participativní demokracie, ale také předpoklad pro řádné uplatňování základních práv a příležitost, jak dále posílit postavení občanů a občanské společnosti.

1.3 EHSV uznává, že vesmír je důležitý pro naše hospodářství a společnost a má rovněž strategický význam z hlediska bezpečnosti a obrany, jak se ukázalo v případě rusko-ukrajinské války. Fyzická a kybernetická bezpečnost infrastruktur na zemi i ve vesmíru spolu se souvisejícími daty jsou navíc klíčem k zajištění kontinuity služeb a řádného fungování systémů.

1.4 EHSV je přesvědčen, že podpora evropského vesmírného odvětví je klíčem k dosažení pokroku v souběžné transformaci a k řešení hlavních globálních výzev, jako je změna klimatu. Uznává rovněž potenciální výhody vyplývající ze zapojení začínajících podniků a malých a středních podniků působících v oblasti kosmického průmyslu do kosmických programů EU, včetně jejich přínosu z hlediska odolnosti a strategické autonomie EU.

1.5 EHSV je pevně přesvědčen, že vzhledem k tomu, že správa bezpečného a autonomního systému kosmické konektivity (dále jen ‚program‘) vyžaduje spolupráci různých subjektů, je zapotřebí zaručit účinnou a náležitou míru koordinace.

([1]) Evropa má druhý největší kosmický průmysl na světě. Je v něm zaměstnáno více než 231 000 odborníků a jeho hodnota se odhaduje na 53–62 miliard EUR (studie ‚Trh v oblasti vesmíru‘, Evropský parlament, listopad 2021).

1.6 EHSV se domnívá, že již zavedený rámcový program Horizont Evropa by se měl využít ke stimulaci trhu v oblasti vesmíru, k podpoře vytváření inovativních komerčních řešení pro kosmická odvětví na začátku a na konci hodnotového řetězce a k urychlení dostupnosti klíčových technologií potřebných pro program ve spojení s iniciativami EuroQCI ([2]) a ENTRUSTED ([3]). Zejména evropský systém součástí, systémů a subsystémů by vyžadoval masivní, dlouhodobé úsilí k obnovení silného evropského průmyslu.

1.7 EHSV doporučuje, aby byly rozvíjeny synergie s Evropským obranným fondem a prostřednictvím akčního plánu Komise pro interakce mezi civilním, kosmickým a obranným průmyslem.

1.8 EHSV se domnívá, že v zájmu zajištění konkurenceschopnosti evropského kosmického průmyslu by měly iniciativy Komise přispívat k rozvoji pokročilých dovedností v oblastech souvisejících s vesmírem a podporovat vzdělávání a odbornou přípravu s cílem plně využít potenciál občanů Unie v této oblasti. Přineslo by to zlepšení, pokud jde o důležitý sociální rozměr programu.

1.9 EHSV zdůrazňuje, že je třeba vzít v potaz veškeré vesmírné kapacity pro modernizaci stávajících kosmických prostředků (Galileo ([4]), Copernicus ([5])) i pro rozvoj budoucích konstelací a služeb. Zvýší se tak odolnost kosmických prostředků EU a posílí se konkurenceschopnost jejího průmyslu. Zárukou účinného provádění programu by mělo být stanovení odpovědnosti na základě prokázané způsobilosti.

1.10 EHSV se domnívá, že EU musí podněcovat vědecký a technický pokrok a podporovat konkurenceschopnost a inovační kapacitu kosmického odvětví, zejména pokud jde o malé a střední podniky, začínající podniky a inovativní podniky, a stimulovat tak hospodářské činnosti na začátku i na konci hodnotového řetězce. Výzkumné a inovační programy totiž hrají zásadní roli při zvyšování technologických schopností Unie a jejích členů.

2. **Souvislosti předložení stanoviska včetně předmětného legislativního návrhu**

2.1 Návrh Evropské komise si klade za cíl vyvinout program pro poskytování zaručených a odolných služeb družicové komunikace. Komise je odhodlána podporovat inovace v kosmickém odvětví a i nadále přispívat k rozvoji prosperujícího ekosystému ‚New Space' EU, což patří mezi hlavní priority jejího Kosmického programu. Za tímto účelem spustila Komise iniciativu CASSINI ([6]). Zejména je jeho cílem zajistit uživatelům z řad státní správy dlouhodobou dostupnost celosvětových, spolehlivých, zabezpečených a nákladově efektivních služeb družicové komunikace, které podporují ochranu kritických infrastruktur, dohled, vnější činnosti a krizové řízení, a tím zvyšují odolnost členských států.

2.2 Tato iniciativa má těžit z odborných znalostí evropského kosmického průmyslu, a to jak od zavedených průmyslových subjektů, tak z ekosystému ‚New Space'. Globální družicová konektivita tak nyní představuje strategické aktivum z hlediska zabezpečení, bezpečnosti a odolnosti EU a jejích členských států. Cílem návrhu je rovněž umožnit dostupnost vysokorychlostního širokopásmového připojení pro komerční účely v celé Evropě, odstranit mrtvé zóny a zajistit soudržnost na území členských států, ale také konektivitu v zeměpisných oblastech strategického zájmu, jako je Afrika a arktická oblast. Po programech Galileo a Copernicus se bude navrhovaná třetí konstelace opírat o tři nové diferenciační prvky: bezpečnost již od fáze návrhu (díky využití nových technologií, např. kvantové technologie) pro komunikaci obnášející citlivé údaje (obrana), multiorbitální konstelaci a strukturu založenou na partnerství veřejného a soukromého sektoru (pro další posílení komerčního rozměru).

([2]) Iniciativa týkající se evropské kvantové komunikační infrastruktury (EuroQCI).

([3]) Výzkumný projekt v oblasti bezpečné družicové komunikace (SatCom) pro vládní subjekty v EU. ENTRUSTED: ‚European Networking for satellite Telecommunication Roadmap for the governmental Users requiring Secure, inTeroperable, innovativE and standardiseD services' (evropský plán budování sítí pro družicovou telekomunikaci pro státní uživatele vyžadující bezpečné, interoperabilní, inovativní a standardizované služby).

([4]) Evropský globální družicový navigační systém, který funguje od prosince 2016, kdy začal nabízet služby veřejným orgánům, podnikům a občanům.

([5]) Program Evropské unie pro pozorování Země, který poskytuje údaje získané pozorováním Země, jež následně využívají poskytovatelé služeb, veřejné orgány a mezinárodní organizace.

([6]) *Competitive Space Start-ups for Innovation Initiative*, tj. iniciativa Evropské komise pro konkurenceschopné začínající podniky v kosmickém odvětví, která je zaměřena na podnikání v kosmickém odvětví. Jejím hlavním cílem je podporovat pomocí souboru nástrojů a finančních prostředků začínající podniky a malé a střední podniky v různých fázích jejich růstu.

2.3 Návrh je v souladu s řadou dalších politik EU a aktuálních legislativních iniciativ v oblasti dat (jako je směrnice INSPIRE ([7]) a směrnice o otevřených datech ([8])), cloud computingu a kybernetické bezpečnosti. Další soudržnost v souladu se strategiemi EU v oblasti digitální a kybernetické bezpečnosti by zajistilo zejména poskytování služeb státní správy, a to zajištěním integrity a odolnosti evropských infrastruktur, sítí, komunikací a dat. Návrh rovněž podpoří konkurenceschopnost a inovační kapacitu odvětví kosmického průmyslu v Unii a výrazně přispěje k zajištění autonomního a cenově dostupného přístupu Evropy do vesmíru v nadcházejících letech, přičemž bude mít zásadní a dalekosáhlý pozitivní dopad na konkurenceschopnost evropských modelů využívání nosných zařízení ([9]).

2.4 V závěrech Evropské rady z 21. a 22. března 2019 bylo zdůrazněno, že EU musí dále pokročit při rozvíjení konkurenceschopné, bezpečné, inkluzivní a etické digitální ekonomiky se špičkovou konektivitou ([10]). V *akčním plánu pro synergie mezi civilním, obranným a kosmickým průmyslem* z 22. února 2021 Komise konkrétně uvádí, že jde o to, umožnit ‚přístup k vysokorychlostnímu připojení pro všechny v Evropě a poskytnout odolný systém připojení, který umožní Evropě zůstat ve spojení, ať se stane cokoli' ([11]).

2.5 Program by doplnil stávající ujednání EU GOVSATCOM ([12]) o sdružování a sdílení současné kapacity družicové komunikace v rámci státní správy. Vzhledem k omezené životnosti družic bude třeba v nadcházejícím desetiletí doplnit několik infrastruktur ve vlastnictví států, které budou součástí sdružování a sdílení složky GOVSATCOM ([13]).

2.6 S ohledem na zvyšující se úroveň hybridních a kybernetických hrozeb a citlivost na přírodní katastrofy vyžadují měnící se potřeby státních subjektů vyšší bezpečnost, spolehlivost a dostupnost odpovídajících řešení družicové komunikace. Další hrozbu představuje vzestup kvantových počítačů, jelikož budou schopny dešifrovat obsah, který je v současné době zašifrován.

2.7 V USA, Číně a Rusku se objevily různé veřejně podporované nebo dotované megakonstelace nepocházející z EU. To spolu s nedostatkem volných kmitočtových pásem a orbitálních slotů, jakož i omezenou životností kapacity složky GOVSATCOM vytváří naléhavou potřebu systému bezpečné konektivity EU ve vesmíru. Program by pokryl nedostatky v kapacitě a možnostech družicové komunikace v rámci státní správy.

([7]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/2/ES ze dne 14. března 2007 o zřízení Infrastruktury pro prostorové informace v Evropském společenství (INSPIRE) (Úř. věst. L 108, 25.4.2007, s. 1).

([8]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1024 ze dne 20. června 2019 o otevřených datech a opakovaném použití informací veřejného sektoru (Úř. věst. L 172, 26.6.2019, s. 56).

([9]) Vzhledem k tomu, že EU má v současné době na oběžné dráze 18 družic, přičemž v příštích 10 až 15 letech by jich měla vypustit dalších více než 30, je rovněž největším evropským institucionálním zákazníkem služeb vypouštění do vesmíru. Nosná zařízení jsou po komerčních družicích druhou největší oblastí kosmické výroby v Evropě, což podporuje evropský průmysl. Komise sdruží celkové potřeby vyplývající z programů EU v oblasti služeb vypouštění do vesmíru a bude působit jako inteligentní zákazník evropských spolehlivých a nákladově efektivních řešení v oblasti vypouštění do vesmíru. Je důležité, aby Evropa měla i nadále moderní, efektivní a flexibilní zařízení infrastruktury vypuštění do vesmíru.

([10]) Od června 2019 členské státy postupně podepsaly prohlášení o evropské kvantové komunikační infrastruktuře (EuroQCI), v němž se zavázaly spolupracovat s Komisí a s podporou ESA na vývoji kvantové komunikační infrastruktury, která by pokryla celou EU.

([11]) COM(2021) 70 final.

([12]) Dne 28. dubna 2021 přijala EU v rámci nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/696 složku GOVSATCOM s cílem zajistit pro uživatele družicové komunikace v rámci státní správy dlouhodobou dostupnost spolehlivých, bezpečných a nákladově efektivních služeb družicové komunikace. Nařízení (EU) 2021/696 předpokládá, že v první fázi složky GOVSATCOM přibližně do roku 2025 bude využívána stávající kapacita. V této souvislosti má Komise pořídit kapacity pro složku GOVSATCOM od členských států, které mají vnitrostátní systémy a kosmické kapacity, a od komerčních družicových komunikačních systémů nebo poskytovatelů služeb, přičemž by měla zohlednit zásadní bezpečnostní zájmy Unie.

([13]) Ve skutečnosti je družicová komunikace v rámci státní správy (GOVSATCOM) strategický prostředek, který úzce souvisí s národní bezpečností a který využívá většina členských států. Veřejní uživatelé dávají přednost buď státním řešením (mezi státy, které vlastní složku GOVSATCOM, patří Francie, Německo, Řecko, Itálie, Lucembursko a Španělsko) nebo řešením ve vlastnictví veřejného a soukromého sektoru (například německý Satcom BW nebo lucemburský GovSat), případně využívají konkrétní akreditované soukromé poskytovatele. Složka GOVSATCOM byla již v roce 2013 (závěry Evropské rady z 19. a 20. prosince 2013) označena za slibnou oblast pro iniciativy Unie, která může hmatatelně přispět k cílům silné, bezpečné a odolné Evropské unie. Nyní je nedílnou součástí Kosmické strategie pro Evropu (Kosmická strategie pro Evropu, COM(2016) 705 final), Evropského obranného akčního plánu (Evropský obranný akční plán, COM(2016) 950 final) a globální strategie Evropské unie.

2.8 Program by měl rovněž umožnit poskytování komerčních služeb družicové komunikace soukromým sektorem. Jako nejvhodnější model provádění, který by zajistil dosažení cílů programu, bylo v posouzení dopadů vyhodnoceno partnerství veřejného a soukromého sektoru. Zejména by podpořilo inovace ve všech složkách evropského kosmického průmyslu (u velkých systémových integrátorů, nezávislých podniků se střední tržní kapitalizací, malých a středních podniků i začínajících podniků).

2.9 Vzhledem k tomu, že vlády, občané a orgány EU jsou stále více závislé na konektivitě, jejich potřeby vyžadují řešení s větším zabezpečením, nízkou latencí ([14]) a větší šířkou pásma, a proto je třeba mít zaručený přístup k odolným řešením prostřednictvím inovativních technologií a nových průmyslových trendů a přístupů. Chystaný systém bude tedy naprosto určující z hlediska technologií, jak je zdůrazněno v návrhu.

2.10 Aby byl program nákladově efektivní a využíval úspor z rozsahu, měl by optimalizovat soulad mezi nabídkou a poptávkou po službách státní správy.

2.11 Ve skutečnosti poskytuje družicová komunikace všudypřítomné pokrytí, které doplňuje pozemní sítě. Sále častěji se považuje za strategický prostředek, což zdůrazňuje rostoucí globální potřebu, aby služby státní správy zajišťovaly odolnou konektivitu nejen pro podporu svých bezpečnostních operací, ale také pro propojení kritických infrastruktur, usnadnění účinné a efektivní elektronické přeshraniční nebo meziodvětvové interakce mezi evropskými orgány veřejné správy, podniky a občany, podporu rozvoje účinnější, jednodušší a uživatelsky přívětivější elektronické správy na celostátní, regionální a místní správní úrovni ([15]), zvládání krizí a také podporu hraničního a námořního dohledu.

2.12 Program bude zaváděn postupně, přičemž hlavní důraz bude kladen na kvalitu. Počáteční vývoj a zavádění by mohly začít v roce 2023, poskytování počátečních služeb a testování kvantové kryptografie na oběžné dráze do roku 2025 a plné zavedení s integrovanou kvantovou kryptografií umožňující plné služby do roku 2028. Celkové náklady se odhadují na 6 miliard EUR, přičemž financování bude pocházet z různých zdrojů v rámci veřejného sektoru (rozpočet EU, členské státy a příspěvky ESA) a investic soukromého sektoru. Pokud jde o financování EU, neohrožuje to provádění stávajících kosmických složek nařízení EU o kosmickém programu, zejména programů Galileo a Copernicus.

3. **Obecné připomínky**

3.1 EHSV se domnívá, že v dnešním digitálním světě představuje kosmická konektivita pro moderní společnosti kritický a strategický prostředek. Přináší ekonomickou sílu, vedoucí postavení v digitální oblasti a technologickou suverenitu, hospodářskou konkurenceschopnost a společenský pokrok. Program přikládá větší význam subjektům působícím v oblasti vesmíru, což má zajistit vysoce kvalitní a zabezpečená data a služby související s vesmírem, které mohou evropským občanům a podnikům přinést socioekonomické výhody, zvýšit bezpečnost a autonomii EU a posílit její vedoucí úlohu v kosmickém odvětví, aby mohla konkurovat ostatním předním kosmickým ekonomikám a dalším zemím, které získávají přístup do vesmíru. Navíc je to také důležitý technický nástroj, který umožňuje svobodu slova a volné šíření myšlenek.

3.2 EHSV se domnívá, že bezpečná, přístupná a cenově dostupná konektivita představuje nejen nezbytnou podmínku pro fungování participativní demokracie, ale také předpoklad pro řádné uplatňování základních práv a příležitost, jak dále posílit postavení občanů a občanské společnosti. Evropští občané jsou na vesmírných technologiích, datech a službách stále více závislí. S tím je spojeno zejména dodržování pravidel ochrany osobních údajů. Vesmír navíc sehrává stále významnější úlohu z hlediska hospodářského růstu, bezpečnosti a geopolitického významu EU. V tomto smyslu lze spolehlivou a bezpečnou konektivitu považovat za veřejný statek pro vlády a občany.

3.3 EHSV doporučuje využívat partnerství veřejného a soukromého sektoru jako vhodný model provádění, který zajistí, že cílů programu bude dosaženo. Přímé zapojení soukromého sektoru vede k vytvoření příznivého prostředí pro další rozvoj vysokorychlostního širokopásmového připojení a bezproblémové konektivity v celé Evropě. Toho lze dosáhnout odstraněním komunikačních mrtvých zón a zajištěním soudržnosti na území členských států a také konektivity v zeměpisných oblastech strategického zájmu.

([14]) Nízká latence znamená minimální zpoždění při zpracování počítačových dat prostřednictvím síťového připojení. Čím je zpoždění při zpracování nižší, tím více se blíží přístupu v reálném čase. Připojení k síti s nižší latencí se vyznačuje velmi krátkým zpožděním.

([15]) Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě – Výsledky průběžného hodnocení programu ISA (řešení interoperability pro evropské orgány veřejné správy), 23. září 2019, COM(2019) 615 final.

3.4 Komise může prostřednictvím zadávacího řízení na základě hospodářské soutěže uzavřít koncesní smlouvu, která zajistí požadované řešení a ochrání zájmy Unie a členských států. Zapojení průmyslu prostřednictvím takové koncese by mělo soukromým partnerům umožnit, aby pomocí dodatečných vlastních investic doplnili infrastrukturu programu o další možnosti.

3.5 EHSV v tomto ohledu zdůrazňuje, že v budoucí správě programu by měla být přiměřeně zohledněna úloha veřejného sektoru, přičemž zvláštní pozornost by měla být věnována bezpečnosti infrastruktury a pečlivé kontrole nákladů, harmonogramu a výkonnosti. Program bude řídit Komise, která bude zodpovídat za udělení koncese a dohled nad ní. Agentura EU pro Kosmický program bude pověřena poskytováním služeb státní správy a Evropská kosmická agentura bude pověřena dohledem nad činnostmi souvisejícími s vývojem a ověřováním. EHSV se domnívá, že malé a střední podniky mají rovněž zásadní význam pro inovace a ekosystém ve vznikajícím hospodářství ‚New Space'. Proto by měl být aktivně podporován rozvoj kosmických služeb malých a středních podniků, stejně jako zadávání veřejných zakázek těmto podnikům veřejnými orgány i soukromým sektorem. Pomohlo by to vytvořit pracovní místa, zlepšit technologické dovednosti a posílit konkurenceschopnost Evropy, což je pro souběžnou transformaci EU na udržitelné a digitální hospodářství stále důležitější. Zajistila by se tak účinná a transparentní hospodářská soutěž a posílila technologická autonomie EU prostřednictvím zvláštních požadavků souvisejících s bezpečností, kontinuitou a spolehlivostí služeb.

3.6 EHSV se domnívá, že v rámci zadávacího řízení by měla být vypracována specifická kritéria pro udělení koncese, která by zajistila účast začínajících podniků a malých a středních podniků v celém hodnotovém řetězci koncese, čímž by se podpořil vývoj inovativních a přelomových technologií. Pokud by využívání služeb dodavatelů ze zemí mimo EU mohlo z bezpečnostního a strategického hlediska vyvolat problémy, měla by být zavedena vhodná pravidla pro účast.

3.7 EHSV se domnívá, že je třeba povzbuzovat malé a střední podniky, aby využívaly rozmanitých finančních nástrojů, které má EU k dispozici pro oživení kosmického ekosystému, protože by to pomohlo vytvořit pracovní místa, zlepšit technologické dovednosti a posílit konkurenceschopnost evropského průmyslu.

4. **Konkrétní připomínky**

4.1 EHSV se domnívá, že strategická suverenita EU a členských států je založena především na technologické autonomii a schopnostech evropského průmyslu, jakož i na bezpečnosti satelitní komunikace, zejména v kontextu rostoucího geopolitického napětí. EHSV proto důrazně podporuje iniciativy zaměřené na posílení průmyslové a technologické nezávislosti členských států EU.

4.2 EHSV s předloženým návrhem souhlasí a považuje potenciální synergie mezi činnostmi státní správy a komerčními civilními činnostmi za významnou příležitost z ekonomického hlediska, a to i pro doplňkové služby nabízené evropským občanům v kontextu celosvětového nárůstu veřejných a soukromých investic do kosmických činností.

4.3 EHSV zdůrazňuje, že je důležité podporovat konkurenceschopnost a inovační kapacitu odvětví kosmického průmyslu v Unii. Výrazně to přispěje k zajištění autonomního a cenově dostupného přístupu Evropy do vesmíru v nadcházejících letech a zároveň to bude mít zásadní a dalekosáhlý pozitivní dopad na konkurenceschopnost evropských modelů využívání nosných zařízení.

4.4 EHSV zdůrazňuje, že program by měl telekomunikačním operátorům umožnit využívat výhody plynoucí ze zvýšené kapacity a spolehlivých a bezpečných služeb. Díky komerčnímu rozměru by navíc maloobchodní služby mohl využívat větší počet soukromých uživatelů v celé EU.

4.5 Pokud jde o správu programu (kapitola V navrhovaného nařízení), je zřejmé, že hlavní úlohu budou v programu hrát čtyři hlavní aktéři, a to Komise, Agentura Evropské unie pro Kosmický program (dále jen ‚agentura'), členské státy a Evropská kosmická agentura (ESA).

4.6 V tomto ohledu je EHSV pevně přesvědčen, že pro řádné fungování programu je naprosto nezbytné jasné rozdělení úkolů, rolí a odpovědnosti společně se zajištěním řádné koordinace jednotlivých subjektů. Přesné rozdělení odpovědnosti na základě jejich prokázané způsobilosti by proto mělo rovněž zajistit účinné provádění programu z hlediska nákladů a termínů. Vzhledem k rostoucímu množství odpadu ve vesmíru je rovněž nezbytné zajistit efektivní řízení kosmického provozu, aby se zvýšila bezpečnost.

4.7 EHSV zdůrazňuje, že kybernetická bezpečnost infrastruktur na zemi i ve vesmíru je klíčem k zajištění provozu a odolnosti systémů.

4.8 EHSV poukazuje na to, že v zájmu zajištění konkurenceschopnosti evropského kosmického průmyslu by měl program přispívat k rozvoji pokročilých dovedností v oblastech souvisejících s vesmírem, podporovat vzdělávání a odbornou přípravu a prosazovat rovné příležitosti, genderovou rovnost a posílení postavení žen s cílem plně využít potenciál občanů Unie v této oblasti.

4.9 EHSV zdůrazňuje, že do budování a modernizování infrastruktur by mohla být zapojena řada subjektů z oblasti průmyslu v několika zemích, jejichž činnost musí být účinně koordinována, aby byly vyvinuty spolehlivé a plně integrované systémy, zejména pokud jde o zabezpečení a kybernetickou bezpečnost.

V Bruselu dne 24. června 2022.

předseda
Poradní komise pro průmyslové změny
Pietro Francesco DE LOTTO“